

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2023-0000057548

Uw kenmerk

Bijlage(n)
0

Datum 1 februari 2023
Betreft Kamervragen over het bericht dat nieuwe daglichteisen de
bouw onbetaalbaar maken

Hiermee bied ik u de antwoorden aan op de vragen van het lid Geurts (CDA) over het bericht dat nieuwe daglichteisen de bouw onbetaalbaar maken. De vragen zijn ingezonden op 12 januari 2023.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge

2023Z00182

Kenmerk
2023-0000057548

(ingezonden 12 januari 2023)

Vragen van het lid Geurts (CDA) aan de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over het bericht dat nieuwe daglichteisen de bouw onbetaalbaar maken.

Vraag 1:

Bent u bekend met het bericht dat nieuwe daglichteisen de bouw onbetaalbaar maken? (1)

Antwoord 1

Ja

Vraag 2:

Klopt het dat per 1 januari 2023 de daglichttoetredingsberekenningsmethodiek NEN 2057 is afgeschaft en is vervangen door de NEN-EN 17037?

Antwoord 2

Nee, wel is er op 22 september 2022 een wijziging van het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (Bbl) gepubliceerd (Staatsblad 2022, 360) met nieuwe daglichteisen op basis van de NEN-EN 17037 in plaats van de NEN 2057. Deze eisen zijn nog niet werking getreden. Het moment van inwerkingtreding wordt door mij nog nader bepaald. Van belang daarbij is dat aanvullend op het Bbl door mij nog gewerkt wordt aan een wijziging van de Omgevingsregeling, zoals in mijn antwoorden hierna is toegelicht.

Vraag 3:

Waarom volstond de NEN 2057 methode niet meer?

Antwoord 3

Uit een beleidsstudie van de NEN-commissie Daglicht¹ volgt dat de Europese norm NEN-EN 17037 beter aansluit bij de daadwerkelijke gewaarwording van daglicht door gebruikers van gebouwen dan de huidige Nederlandse norm NEN 2057. Verder is er de algemeen geldende lijn binnen de bouwregelgeving dat de Nederlandse bouwregelgeving Europese normen gebruikt als deze beschikbaar zijn.

Vraag 4:

Hoe bent u tot het besluit gekomen om nieuwe daglichteisen in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) op te nemen?

Antwoord 4

Op basis van de beleidsstudie van de NEN-commissie Daglicht (zie antwoord 3) heb ik een voorstel voor de nieuwe daglichteisen voorgelegd aan de Juridisch-Technische Commissie (JTC) en vervolgens aan het Overlegplatform

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/12/21/beleidsstudie-daglicht-effect-europese-norm>

Bouwregelgeving (OPB)². Het OPB heeft positief geadviseerd over deze wijziging. Hierna is de wijziging in (internet)consultatie gegaan en afsluitend op 26 april 2022 aan uw Kamer ter voorhang voorgelegd. Hierbij zijn door uw Kamer geen opmerkingen zijn gemaakt of vragen zijn gesteld. De consultatie heeft niet geleid tot aanpassing van de nieuwe eisen en het wijzigingsbesluit is uiteindelijk op 22 september 2022 gepubliceerd (Staatsblad 2022, 360). Wel heeft NEN naar aanleiding van de consultatie haar beleidsstudie verder verduidelijkt en worden door mij in de Omgevingsregeling nog de parameters en randvoorwaarden vastgelegd die moeten worden gehanteerd bij het gebruik van de NEN-EN 17037.

Vraag 5:

Heeft u voorafgaand aan dit besluit contact gehad met de bedrijven uit de sector die daglichtberekeningen maken? Zo ja, wat was hun oordeel over de nieuwe daglichteisen en de berekeningsmethodiek?

Antwoord 5

Ja, zoals beschreven in mijn antwoord 4 heb ik de wijziging voorgelegd aan het JTC/OPB met daarin de brancheverenigingen BNA en NL-Ingenieurs, die de architecten- respectievelijk ingenieurbureaus vertegenwoordigen. Verder hebben een aantal bureaus gereageerd bij de internetconsultatie. Voorts zitten in de genoemde NEN-commissie Daglicht ook commissieleden die werkzaam zijn bij bureaus die zelf daglichtberekeningen maken. De inbreng vanuit deze bureaus had vooral te maken met de diverse keuzemogelijkheden die in de NEN-EN 17037 worden gegeven ten aanzien van parameters en randvoorwaarden. Zoals gemeld in antwoord 4 worden deze parameters en randvoorwaarden door mij nog eenduidig vastgelegd in de Omgevingsregeling. Deze wijziging van de Omgevingsregeling is al voorgelegd aan het JTC/OPB en zal naar verwachting in maart ter (internet)consultatie worden gepubliceerd. Inwerkingtreding van de nieuwe daglichteisen is daarbij voorzien op 1 januari 2024.

Vraag 6:

Deelt u de zorg van de indiener dat de nieuwe methodiek ertoe leidt dat het maken van een daglichtberekening veel langer duurt en een bewoner niet langer zelf een berekening kan maken, waardoor de nieuwe methodiek kostenverhogend werkt?

Antwoord 6

Nee. Voor de nieuwe eisen is een lastenonderzoek door Sira³ uitgevoerd en de resultaten hiervan staan in de Nota van toelichting in de gepubliceerde wijziging van het Bbl (Staatsblad 2022, 360). Hieruit volgt dat de kosten voor het berekenen van het daglicht in gebouwen gelijk blijven. Bij nieuwbouw worden de daglichtberekeningen in het algemeen gemaakt door professionele adviseurs (architecten en ingenieurs) waarbij gebruik wordt gemaakt van computerprogramma's.

Voor bestaande bouw veranderen de daglichteisen en de bepaling volgens de NEN 2057 niet. Voor bewoners die hun eigen woning verbouwen gelden de

² Een grote diversiteit aan partijen neemt deel aan deze beide overlegplatforms: de ontwerpende, toeleverende en uitvoerende bouw, vertegenwoordigers van de gebruikers, eigenaren van gebouwen, gemeenten en brandweer.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/11/26/lastenonderzoek-wijzigingen-besluit-bouwwerken-leefomgeving>

daglichteisen voor bestaande bouw, waardoor voor deze bewoners niets veranderd.

Vraag 7:

Wat vindt u van de constatering dat er bij de bepalingsmethode aspecten een rol spelen die in de bouwregelgeving geen rol zouden mogen spelen, zoals de kleurstelling van de wanden en de reflectie van vloeren, wanden en het plafond?

Antwoord 7

Het klopt dat er in de NEN-EN 17037 de mogelijkheid is om met de daadwerkelijk kleurstelling van de wanden en de reflectie van vloeren, wanden en plafond te rekenen. Van deze mogelijkheden wordt bij de toepassing in het Bbl echter geen gebruik gemaakt en wordt gewerkt met vaste rekenwaarden hiervoor, die worden vastgelegd in de Omgevingsregeling (zie antwoord 5). Het voldoen aan de daglichteis is daarmee niet afhankelijk van de daadwerkelijk toegepaste kleurstelling.

Vraag 8:

Wat vindt u van de stelling dat de NEN-EN 17037 strijdig is met het beginsel van vrije indeelbaarheid, een van de uitgangspunten die ten grondslag ligt aan de Nederlandse bouwregelgeving?

Antwoord 8

Bij de nieuwe daglichteisen geldt ook dit beginsel van vrije indeelbaarheid. De beoogde toepassing van de NEN-EN 17037 is hiermee niet strijdig. De eisen worden net als de huidige daglichteisen gesteld op het niveau van verblijfsgebied en op het niveau van verblijfsruimte.

Vraag 9:

Deelt u de zorg van de indiener dat de nieuwe berekeningsmethodiek toezicht en handhaving door de gemeente op daglichteisen bij bestaande bouw ingewikkeld, zo niet onmogelijk maakt?

Antwoord 9

Nee. In het betreffende artikel gaat het daarbij om het eventueel veranderen van de kleuren van de wanden door bewoners. Zoals in mijn antwoord op vraag 5 gesteld, is de eis niet afhankelijk van de daadwerkelijke kleurstelling. Toezicht en handhaving door de gemeente hierop is dus niet aan de orde.

Vraag 10:

Op 16 februari 2022 is er een Besluit tot wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving in verband met de brandveiligheid van parkeergarages en normen voor daglicht (Kamerstuk 33118, nr. 218) voorgehangen, waar in de Nota van Toelichting werd gesteld *"De toekomstige eisen over daglicht in gebouwen zijn vergelijkbaar met de huidige eisen"*. Verder werd gesteld onder 5.2.2: *"Ook de kosten voor het berekenen van het daglicht in gebouwen blijven gelijk. In het algemeen zullen voor deze berekeningen computerprogramma's worden gebruikt. De lastenverzwaring van het aanschaffen van een computerprogramma is ongeveer gelijk aan de lastenverlichting die ontstaat doordat berekeningen voor daglicht relatief sneller worden gemaakt."*

De indiener heeft begrepen dat een daglichtberekening per woning gemiddeld 1 uur bedroeg en met 3D tekenen via een softwarepakket nu zo'n 3-4 uur: bent u nog van mening dat hetgeen gesteld wordt in de toelichting correct is?

Antwoord 10

Zoals staat in mijn antwoord 6 volgt de informatie in de Nota van toelichting uit het uitgevoerde lastenonderzoek door Sira. Hieruit volgt dat in de praktijk nu al gewerkt wordt met software voor het 3D tekenen en toetsen van woningen en woongebouwen. Deze bestaande software kan worden uitgebreid met een module voor deze daglichteisen, waardoor de nieuwe eisen volgens Sira relatief sneller kunnen worden gemaakt.

Vraag 11:

Op welke wijze kan de daglichtberekenningsmethodiek worden vereenvoudigd?

Antwoord 11

De daglichtberekenningsmethodiek volgens NEN-EN 17037 wordt al vereenvoudigd met de vaststelling van de parameters en randvoorwaarden in de Omgevingsregeling (zie mijn antwoord op vraag 5). Daarnaast heeft NEN een Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR 4057) bij de NEN-EN 17037 gepubliceerd om de bouwpraktijk verder op weg te helpen bij de toepassing van de nieuwe methodiek.

- 1) Bouwwereld, 23 mei 2022, 'Nico Scholten (ERB): "Nieuwe daglichteisen maken bouw onbetaalbaar"', <https://www.bouwwereld.nl/bouwkennis/regelgeving-normering/bouwbesluit/nico-scholtenerb-nieuwe-daglichteisen-maken-bouw-onbetaalbaar/>.